

NYHETER OSLOBY

Nabolaget er engasjert i skape et godt Tøyen å bo i. Her på Tøyen skole er rektor Terje Andersen (f.v.), Hussein Awadnur (fåå langmet skjorte), og Sigrid Klæboe Jacobsen. Barna f.v. Lina, Zacharia, Astrid, Ibrahim, Zahra og Elvor. FOTO: SIV DOLMEN

Hva slags nabolag barn vokser opp i, påvirker deres sjanser videre i livet, fastslår forskere.

Oslos nabolag: Illevarslende forskjeller i barnefattigdom

LENE SKOGSTRØM
HANNE MELLINGSÆTER

På Nedre Tøyen vokser to av tre barn opp i fattige familier. Noen skritt unna, på Kampen, gjelder det bare én av fem.

Mange av barna i familiene som lever under fattigdomsgrensen i Gamle Oslo, går på Tøyen skole. Rektor Terje Andersen merker det på hva de forteller etter en helg eller ferie:

– Mange har ikke gjort noe annet enn å være hjemme. De har ikke hatt de opplevelsene vi normalt gir ungdomene våre og som gjør livet rikere, sier han.

– Man kan bli skremt

For første gang er tallene over barnefattigdom brutt ned på nabolagsnivå i Oslos 92 delbydel. Forskjellene som kommer frem, er svært store, og langt større enn variasjonene bydelene imellom.

I tre nabolag i bydel Gamle Oslo vokser godt over halvparten av barna opp i fattige familier. Det gjaldt 1525 barn på Nedre Tøyen, Grønland og Enerhaugen i perioden 2013-2015.

På vestkantsteder som Roa, Holmen og i Ullevål hageby gjelder det

samme bare fem prosent av barna.

– Man kan bli skremt av å se på tallene i noen av områdene. Det er illevarslende når 64 prosent av barna på Nedre Tøyen vokser opp under fattigdomsgrensen. Dette reproducerer sosiale ulikheter i området, sier forsker Ingar Brattbakk ved Arbeidsforskningsinstituttet.

Sammen med kollega Bengt Andersen står han bak en rapport om nabolageffekter; stedet barn vokser opp på har en selvstendig betydning for deres muligheter senere i livet.

Svekker barnas livsjanser

Rapporten gjennomgår norsk og internasjonal forskning på nabolageffekten:

– Det vil være å dra det for langt å si at man blir fattig av å bo i et fattig område. Men å bo i et område med mange naboer som har dårlige levekår, lav inntekt og utdannelse reduserer ens livsjanser, fastslår Brattbakk.

Det har vært forsket mye på familiebakgrunn og skolens betydning i Norge – langt mindre på effekten av nabolag og nærmiljø.

– Selv om de fleste har en smagefølelse av at man preges mye av sitt oppvekstmiljø, har dette til dels vært oversett politisk. Nærmiljø-

ressurser er mye basert på frivillighet og er ikke lovfestet, påpeker han.

Dette viser forskningen:

● Barn og unge fra familier med lave sosioøkonomisk posisjon påvirkes sterkere av nabolaget enn de som kommer fra hjem hvor foreldrene har høyere utdannelse og inntekt.

● Jo høyere andel overklasseforeldre i ungdommens nabolag, desto høyere sannsynlighet har ungdommene for selv å gjennomføre eliteutdanninger og oppnå en overklasseposisjon i voksen alder.

● Arbeiderklasseungdom i nabolag med høy andel overklasse tar i større grad lange og prestisjetunge utdanninger og har høyere sannsynlighet for å gå inn i de typiske overklasserykene.

● Gutter påvirkes gjennomgående i sterkere grad enn jenter. De er jevnt over mer ut i nærområdet og har en sterkere lokal tilknytning enn jenter.

● Effektene varierer med alder. Barnas påvirkning henger sammen

med i hvor stor grad de «utsettes» for nabolaget: De minste barna påvirkes minst, men barna påvirkes mer når deres aksjonsradius utvides.

● I tenårene blir de også påvirket av nabolag i større utstrekning enn sitt eget, noe som er påvist for Oslo.

Tøyen-foreldre: Vi flytter ikke!
På det staselige kontoret til rektor på Tøyen skole er det høyt under taket på mer enn én måte.

Engasjerte foreldre ved skolen, som Sigrid Klæboe Jacobsen og Hussein Awadnur, jobber tett sammen med rektor for å motvirke effektene av høy barnefattigdom eller familiefattigdom, som de velger å kalle det.

– Tenker dere på at ungdomene vokser opp i et nærmiljø der stor fattigdom kan påvirke dem negativt?

– Nei. Vi er mer opptatt av å lage et bedre nabolag, sier Klæboe Jacobsen.

Skolen var nedleggingsstruet for fire år siden, men foreldre slo ring rundt den og klarte å få ekstra ressurser. De fikk nye venner og et bedre fellesskap på kjøpet.

Kommunen bidrar nå med gratis musikkundervisning og invite-

rer elevene til å delta i friluftsliv, og frivillige i Tøyen Sportsklubb tilbyr sportslige aktiviteter.

– Vi er på god vei! Det har skjedd mye, og det er stor optimisme i befolkningen. Samtidig må tallene være en vekker for politikerne. Vi må sammen sørge for at den gode utviklingen fortsetter, sier foreldrene.

De vil helst fortsette å bo på Tøyen, selv om leilighetene er litt små: – Jeg vil synes det blir kjedelig – ja, til og med skadelig for barna – å bo i et område der alle er helt like oss. Det reflekterer hverken sammenheng eller verden, sier Sigrid Klæboe Jacobsen.

Lurt å flytte til bedre strøk?

Brattbakk vil ikke oppfordre lavinntektsfamilier til å flytte til strøk med mindre fattigdom. Han mener mange av beboerne i disse områdene har et aktivt forhold til uheldige sider ved nabolaget sitt og har strategier for å motvirke dette.

Men det overordnede bildet forskningen gir, er at barn fra en lavinntektsfamilie vil øke sine muligheter i livet ved å skifte til et bedre nabolag. Jo tidligere, desto større betydning for barnet senere i livet.

– Nabolaget er en viktig arena for utvikling av det som kalles sosial og kulturell kapital, som på veddagsspråk betyr gode nettverk, for eksempel kontakter som kan hjelpe deg til å få jobb som voksen, eller språk og ferdigheter som gjør det lettere å lykkes på skolen, sier Brattbakk. Barnefattigdommen er særlig høy blant visse innvandrergutter. Men nesten halvparten av barna i lavinntektsfamilier er etniske norske.

Mye flytting og høy gjennomtrekk
Foreldrene og rektor på Tøyen mener det største problemet i området er mye flytting: Mange bor i kommunale boliger. Når leiekontrakten går ut, må familiene flytte. En strøm av elever kommer og går på skolen, 40 prosent skiftes ut i løpet av et år. Vennskap og nettverk rives opp.

– Å ha et fast bosted, et stabilt hjem der man føler seg trygg og kan legge planer for fremtiden, er det viktigste for å bryte ned fattigdommen, sier Hussein Awadnur.

I idrettshall og flere uteplasser der barna kan drive idrett og sparke fotball står øverst på ønskelisten.

– Disse høye tallene bør være en vekker for politikerne. Hvis de ikke gjør noe, men bare prater, vil det

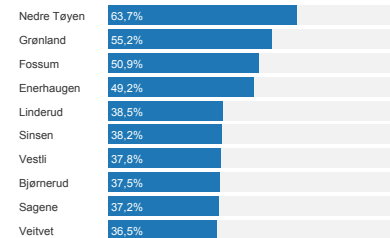
Fakta

Slik måles barnefattigdom

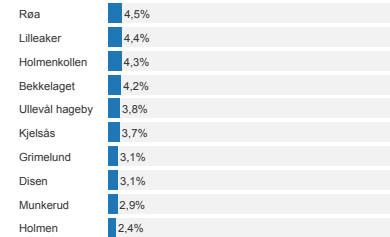
► Målet som brukes for å fastslå omfanget av barnefattigdom måler relativ fattigdom, dvs. at fattigdom – eller lavinntekt – beregnes som å ha en inntekt som utgjør 60 prosent eller mindre av medianinntekten for hele landet, korrigert for husholdets størrelse og sammensetning.

► Man måler andelen barn i et område som bor i lavinntektsfamilier med vedvarende fattigdom over tid (3 år).
► Målet benytter husholdets inntekter etter skatt, som omfatter yrkesinntekter, kapitalinntekter og ulike offentlige overføringer.

I disse nabolagene vokser flest barn opp i familier med lav inntekt

I disse nabolagene vokser færrest barn opp i familier med lav inntekt

Andel barn i alderen 0-17 år som vokser opp i husholdninger med vedvarende lavinntekt. For å ha vedvarende lavinntekt i 2015 måtte en husholdning på to barn og to voksne ha en gjennomsnittlig husholdningsinntekt etter skatt lavere enn 443 000 kroner i treårsperioden 2013-2015 (i 2015-kroner). Kilde: SSB

blå store ungdomsproblemer og høy kriminalitet i området om noen år, mener foreldrene.

«Lindrende tiltak» ikke nok

Forskerne fastslår at bolig-, by- og planpolitikken er sentral for å forsøke å skape sosialt blandede nabolag fra starten av, styrke nærmiljøet og bidra til en spredning av kommunale boliger og utsatte hushold. Da slipper man i utsettelse å bote på utfordringene som ofte oppstår.

– Det er mange gode tiltak som er beskrevet i Regjeringens strategi for barnefattigdom, men svært mange av dem handler først og fremst om å hindre fremfôr å motvirke sosial ulikhet, sier Brattbakk.

Men han understreker at også områdeløft – en satsing fra stat og kommune på et utvalgt nabolag – kan ha gode effekter ved å ta tak i ressursene som finnes lokalt.

–Bufdir bekymret

Direktør i Bufdir, Mari Trommald, synes de nye SSB-tallene over barnefattigdom i enkelte nabolag i Oslo er overraskende høye: – Vi er bekymret for at utviklingen går gal vei. På få år viser tallene at fattigdommen er blitt enda større i delbydelene der den også var

stor for fem år siden. I mange av de vestlige bydelene er det motsatt. Der er det generelle bildet at antall barn med lavinntekt går ytterligere ned, sier hun om rapporten som legges frem under Arendalsuka onsdag.

Utfordrer politikerne

Det er ikke lenge siden Bufdir kom med sin oppvekstrapport med tall over barnefattigdom i kommuner over hele landet og i bydelene i Oslo. Nå går de enda grundigere til verks for å kartlegge de komplekse mekanismene bak barnefattigdom. – Fattige barn har større risiko for mindretid utdanning, å falle ut av arbeidslivet og få dårligere helse enn andre barn. Denne effekten forsterkes når de også bor i nabolag der mange andre sliter med de samme problemene, slik denne oppsummeringen av forskning viser, sier hun.

Som direktør for oppvekstområdet håper hun politikerne i valgkampen vil sette temaet høyt på dagsordenen.

Det er viktig at det ikke bare kommer med til en diskusjon om hvordan fattigdom skal måles og defineres. Realiteten og utfordringene for barna er jo der uansett hva slags indikatorer man bruker, sier hun.